

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/26829,Nowa-Huta-miasto-pracy-i-walki.html>

28.02.2026, 21:03

Strona znajduje się w archiwum.

Nowa Huta - miasto pracy i walki

26.04.2002

Nowa Huta - największa inwestycja tzw. planu sześcioletniego (1950-1955) - wielki kombinat metalurgiczny im. Włodzimierza Lenina i towarzyszące mu osiedla miały stać się wzorcowym, komunistycznym miastem, zamieszkałym przez ludzi szczęśliwych, z poświęceniem budujących nowy system. To sąsiedztwo miało odmienić pobliski Kraków, prastarą stolicę Polski, gdyż bogactwo jej tradycji, kultury i ducha nie przystawało do wizji komunistycznych inżynierów dusz. Budowa miasta i kombinatu była także wielką akcją propagandową, przedstawiającą ogromne, komunistyczne przedsięwzięcie jako sukces gospodarki planowej i rezultat niewzruszonej przyjaźni ze Związkiem Sowieckim, "dzieło, jakiego nie zna historia naszego narodu, niezniszczalny pomnik".

Przez kilkadziesiąt lat w Nowej Hucie ścierały się dwa światy.

Pierwszy - partyjnej władzy, kłamstwa, ideologicznej opresji i propagandy. Jego symbolem było nazwanie kombinatu imieniem przywódcy bolszewików oraz jego potężny pomnik, któremu składano hołdy.

Drugi - wierności przekonaniom i sumieniu, godności, uczciwości, patriotyzmu i solidarności. Niepokorna Nowa Huta zwyciężyła. Koncepcje jej twórców legły w gruzach, do czego w dużym stopniu przyczynili się ci, których miały one uszczęśliwiać - sami mieszkańcy Nowej Huty. Ich wątpliwości dały się słyszeć po raz pierwszy w 1956 roku. Cztery lata później - 27 kwietnia 1960 roku - wystąpili w obronie symbolu swej wiary - Krzyża. Dla komunistów była to szczególnie dotkliwa porażka. Sześć lat później rozpoczęto budowę pierwszego, nowohuckiego kościoła w Bieńczycach, słynnej "Arki Pana". Wkrótce wywalczone powstanie kolejnej świątyni, tym razem w Mistrzejowicach. W czerwcu 1979 roku do cysterskiej Mogiły przybył, Ojciec Święty, Jan Paweł II. "Nie można oddzielić krzyża od ludzkiej pracy. Nie można oddzielić Chrystusa od ludzkiej pracy. To właśnie potwierdziło się tutaj w Nowej Hucie. To był ten nowy początek ewangelizacji na początku nowego tysiąclecia chrześcijaństwa w Polsce. Ten nowy początek przeżywaliśmy razem. I ja zabrałem to z sobą z Krakowa do Rzymu jako relikwię" - powiedział wtedy.

Rok 1980 rozpoczął nowy okres w historii Nowej Huty. "Nie ma wolności bez Solidarności" rozbrzmiewało najdonośniej na nowohuckich ulicach. Bogdan Włosik i Ryszard Smagur zapłacili za tę wolność cenę najwyższą. W marszu do niepodległości, którego ostatni etap wówczas się rozpoczął, Nowa Huta kroczyła już w pierwszym szeregu. W kwietniu 1988 roku hutnicy rozpoczęli ostatni strajk. Drzwi do wolnej Polski zostały otwarte...

Referaty:

- prof. dr Piotr Franaszek, Nowa Huta w systemie gospodarczym PRL
- red. Jan Franczyk, Pod presją ateizacji. Kościół w Nowej Hucie w dokumentach Urzędu do Spraw Wyznań
- mgr Teodor Gąsiorowski, Walka o Krzyż w dokumentach z archiwum Oddziału IPN w Krakowie
- mgr Ewa Zajac, Solidarność w Nowej Hucie 1980-1989

- mgr Marek Lasota, Metropolita krakowski Karol Wojtyła wobec problemów Kościoła nowohuckiego

Ponadto drukowane referaty w materiałach pokonferencyjnych:

- dr Krystyna Samsonowska, Nowa Huta w propagandzie PRL
- prof. Ryszard Terlecki, Zawiedzione nadzieje 1956 roku
- dr Zdzisław Zblewski, Solidarni ze studentami - Nowa Huta w 1968 roku
- mgr Filip Musiał, Dość podwyżek cen - Grudzień'70 w Nowej Hucie
- mgr Jarosław Szarek, Narodziny nowohuckiej opozycji - Chrześcijańska Wspólnota Ludzi Pracy i Krzyż Nowohucki
- mgr Wojciech Frazik, Wydawnictwa niezależne 1979-1989
- mgr Remigiusz Kasprzycki, Robotniczy sprzeciw - strajk w Nowej Hucie od 26 IV do 5 V
- dr Grzegorz Baziur, Od normalizacji do kontraktowego porozumienia. Druga połowa lat 80 w Nowej Hucie

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Kraków